

NOVÉ PŘÍSTUPY K ŘEŠENÍ TECHNICKÉHO ZABEZPEČENÍ TERITORIA

Z obranného zaměření vojenské doktríny vyplývají i nové požadavky a úkoly teritoria státu a operační přípravy státního území.

Hlavní úsilí technického zabezpečení (TEZ) teritoria bude nutné soustředit, podle mého názoru, na plnění těchto úkolů:

- zabezpečení přechodu z mírového na válečný stav a řízení zmobilizování jednotek, útvarů a zařízení předávaných polním vojskům i teritoria,
- soustředění a odsun výzbroje a techniky ponechané v posádkách po odchodu polních vojsk do stanovených prostorů,
- zabezpečení využití skladů náhradních dílů, materiálu a zařízení ponechaných v mírových posádkách,
- zajištění přesunů vojsk včetně přesunů vojsk spojeneckých armád na teritorium,
- doplňování vojsk (polních i teritoriálních) výzbrojí, technikou, raketami, municí a vojenským technickým materiálem stanovené nomenklatury,
- zajištění odsunu poškozené výzbroje a techniky v rozsahu generální opravy (GO) do vojenských opravárenských závodů a předurčených závodů národního hospodářství a následné doplňování vojsk opravenou výzbrojí a technikou,
- zajištění oprav poškozené výzbroje a techniky teritoriálních útvarů a zařízení.

Ze stupně Hlavní správy výzbroje a technického zabezpečení (HSVTZ) FMNO bylo by účelné zpracovávat požadavky a zabezpečovat realizaci výroby výzbroje, vojenské techniky a ostatního vojenského technického materiálu pro vojska, včetně řízení vojenské kontroly výroby, oprav a přejímky výzbroje, techniky a vojenského technického materiálu.

K obraně a ochraně teritoria ČSSR jsou předurčeny teritoriální orgány velení, svazky, útvary, jednotky a zařízení včetně sil a prostředků technického zabezpečení. Tyto plní úkoly podle rozhodnutí ministra národní obrany, v otázkách technického zabezpečení náčelníka HSVTZ.

K plnění úkolů technického zabezpečení jsou předurčeny síly a prostředky technického zabezpečení, které jsou v podřízenosti teritoriálních útvarů a svazků, dále vytvářených teritoriálních okruhů, v přímé podřízenosti správ HSVTZ a vyčleněné závody národního hospodářství. Proto je nutné do tohoto počtu zahrnout i vědeckovýzkumnou základnu ČSLA. Z hlediska organizačních struktur systém TEZ tvoří:

● u teritoriálních okruhů

- orgány řízení technického zabezpečení (TEZ),
- výbrojní základny s pobočkami,
- muniční základny se sklady,
- opravny tankové a automobilní techniky (OTAT) s pobočkami,
- opravny automobilní a tankové techniky (OATT) s pobočkami,
- okruhové sklady tankového a automobilního materiálu,
- výcviková střediska specialistů jednotlivých služeb,
- okruhové tankové a automobilní opravy (OTAO),

● v podřízenosti HSVTZ (jednotlivých správ HSVTZ)

- základny (muniční, výbrojní, tankové a automobilní, radiolokační, zásobovací),
- vojenské opravárenské závody (služby raketového a dělostřeleckého vyzbrojování),
- opravárenské závody (tankové, automobilní),
- vojenské výzkumné ústavy a jejich pobočky,
- zástupci vojenské správy (ZVS) ve vyčleněných závodech národního hospodářství (výrobní i opravárenské).

Z požadavků vojenské doktríny vyplývá, že zvláště v počátečním období nelze jednoznačně stanovit územní působnost teritoriálních prostředků, sil a prostředků technického zabezpečení vyčleňovaných polních vojsk. To si vyžaduje hledat těsné součinnostní vazby mezi ZVV polních vojsk a teritoriálních okruhů ve všech oblastech působnosti jak v míru, tak zejména za branné pohotovosti státu.

Další otázka, která ovlivní TEZ teritoria, je ta skutečnost, že v roce 1985 došlo k vytvoření nové organizační struktury řídicích a výkonných orgánů TEZ polních vojsk. Integrace služeb technického zabezpečení uskutečněná na taktickém a operačním stupni polních vojsk doposud nebyla posouzena ani realizována v rámci teritoriálních vojsk a zařízení. Dílčí reorganizace byla provedena pouze v řídicích složkách teritoriálních okruhů. Tato skutečnost doposud negativně ovlivňuje řízení TEZ teritoria.

Přechod z mírového na válečný stav může být proveden vyhlášením bojového poplachu s vyvedením vojsk do operační sestavy v nejkratší možné době přímo z posádek v případě nenadálého napadení, nebo včasným, postupným a skrytým narůstáním bojové pohotovosti výběrovým způsobem. Stanovený způsob přechodu

na válečný stav se odrazí i ve způsobu uvedení sil a prostředků technického zabezpečení do plné bojové pohotovosti. Řada útvarů technického zabezpečení operačních stupňů je vytvářena na principu teritoriálních útvarů a zařízení. Velitelé a náčelníci těchto teritoriálních útvarů a zařízení odpovídají za zmobilizování a stmelení vytvářených útvarů pro polní vojska. Zde může dojít, a to při druhém způsobu uvedení do bojové pohotovosti, k tomu, že útvary TEZ budou mobilizovány, aniž by teritoriální útvary a zařízení TEZ byly uváděny do vyšších stupňů bojové pohotovosti. Tato skutečnost naruší plnění plánu výrobní a opravářské činnosti těchto teritoriálních útvarů a zařízení. Stanovené etapy bojového stmelení mohou být prováděny buď přímo v posádkách nebo v prostorech poblíž míst zmobilizování. Vždy bude v těchto místech provedena první etapa bojového stmelení. Vzhledem k plánům zaujetí operační sestavy polních vojsk může být druhá etapa bojového stmelení vytvářených útvarů TEZ prováděna až po dosažení stanoveného prostoru v operační sestavě. Pak ovšem, podle mého názoru, za uskutečnění druhé etapy bojového stmelení nemůže odpovídat velitel (náčelník) útvaru (zařízení), který útvar vytvářel. To především z toho důvodu, že tyto prostory mohou být vzdáleny od místa zmobilizování i více než 100 km. Z toho vyplývá, že po předání útvaru do sestavy AOV (FOZ) bude druhá etapa řízena organickými veliteli armádních (frontových) opravářských základů a jejich útvarů. Obsah i doba uskutečnění druhé etapy může být diferencovaně upravena podle pokynů ZVV příslušného stupně. Může nastat i varianta, kdy útvary a jednotky TEZ budou přímo přecházet bez 2. etapy do produktivní a opravářské činnosti. To si ale vyžaduje přijmout řadu organizačních, personálních, výcvikových a materiálních opatření již v míru.

Další otázkou, kterou je nutné podrobněji rozpracovat a organizačně zabezpečit, jsou přesuny a předání útvarů TEZ vytvářených na území teritoria polními vojsky. Velitelé vytvářených útvarů mají v příslušné dokumentaci i rozkazy pro přesun do stanovených prostorů. Poznatky z ŠN a VŠC potvrzují, že štáby vyzbrojování a technického zabezpečení v rámci upřesnění plánů TEZ mohou na základě podkladů a součinnosti s operačním oddělením (správou) tyto stanovovat. Zároveň pro tyto útvary zpracovávají upřesněná nařízení. Předání nařízení je možné pouze cestou ZVV teritoriálních okruhů, popřípadě i HSVTZ.

Poznatky ze cvičení dále svědčí o tom, že ZVV by měli mít operativní přehled o stavu zmobilizování a připravenosti útvarů TEZ vytvářených na principu teritoria a jsou předurčeny do sestavy opravářských základů příslušného stupně. Tyto informace např. pro armádní útvar půjdou pravděpodobně cestou velitele útvaru, který útvar vytváří – ZVV teritoria – ZVV frontu – ZVV armády. U frontových útvarů pak může informační tok procházet i přes HSVTZ. K tomu je nutné zabezpečit nebo vytvořit odpovídající systém spojení.

Útvary a jednotky, které jsou vyčleněny do sestavy polních vojsk, opouštějí místa stálé dislokace a zaujímají předurčené prostory. Přitom ale část výzbroje a techniky v daném okamžiku nemusí být v bojeschopném stavu. O ponechané výzbroji

a technice v posádkách, ať je to z jakýchkoli příčin, musí orgány TEZ teritoria získat potřebné informace, a to cestou zpětných odřadů útvarů, popřípadě cestou ZVV polních vojsk při vzájemné součinnosti se ZVV teritoria. Mezi ponechanou výzbroj a techniku je nutné v prvním pořadí počítat tu, která má odpracovanou meziopravní normu a vyžaduje generální (střední) opravu ve vojenských opravárenských závodech nebo i mimo území státu. Dále sem patří i technika, která z určitých příčin nemohla být opravena (např. havárie atd.). Musíme si uvědomit, že z hlediska rozlohy teritoria bude tato technika rozmístěna na velkém prostoru. Úkolem orgánů TEZ teritoria v tomto období je uvedenou techniku soustředit, naložit a odeslat do příslušných opravárenských zařízení. To lze uskutečnit až po vytvoření teritoriálních opraven tankové a automobilní techniky, které kromě opravárenských prostředků mají v sestavě i prostředky odsunové. Technika, která bude vyžadovat GO, by měla být do příslušných opravárenských závodů odeslána především železničními převozy. Odsunové jednotky pak v této etapě budou postupně soustřeďovat do vytvořených OTAT, OATT, OTAO i ostatní nebojeschopnou výzbroj a techniku. Zde bude nutné posoudit i organizační struktury těchto opraven z hlediska možnosti komplexních oprav výzbroje a techniky různých materiálových hospodářů. A to nejen v rozsahu běžných oprav. Dále bude nutné zvážit, zda teritoriální prostředky technického zabezpečení není vhodné připravit již v míru k provádění i středních oprav poškozené výzbroje a techniky. Pro zajištění oprav je zapotřebí již dnes vytvořit odpovídající materiální podmínky v opravárnách. Většinou jsou opravy vytvářeny na principech praporů oprav techniky v místech jejich mírové dislokace. To znamená, že mohou v plné míře využívat pevně zabudovaná strojní a technologická zařízení těchto objektů. Poněvadž i v míru jsou u praporů oprav techniky prováděny vojskové střední opravy tankové techniky, jsou tak prakticky vytvořeny příznivé podmínky pro válečné střední opravy. Bude to ovšem vyžadovat v odpovídající míře připravovat předurčené mobilizační doplňky, a to ke zvládnutí technologie středních oprav. Tato otázka, která je spojena s možnostmi i středních oprav v zařízeních teritoria, patří mezi nejsložitější.

Opravy tankové a automobilní techniky jsou připraveny od stanovené doby po jejich vytvoření dělat při plné opravářské kapacitě do 30 ks běžných oprav tankové a automobilní techniky. Svou dislokací by měly působit na celé území teritoria. Tato otázka v současné době vystupuje do popředí a vyžádá si, podle mého názoru, pravděpodobně i určité redislokační změny. V této souvislosti je nutné upozornit na možnosti využití veškerého zařízení TEZ polních vojsk po jejich opuštění míst stálé dislokace. Můžeme říci, že prakticky v každé posádce (místě stálé dislokace) je nejméně jedno zařízení TEZ (dílny rot oprav atd.), které je doposud v plánoch TEZ opomíjeno. V první řadě je nutné přehodnotit využití objektů a v nich zabudovaného zařízení v přihraničním pásmu ve prospěch polních vojsk. Budou-li objekty v obranných pásmech pluků a divizí prvního sledu, je možné je v plné míře využít jako hlavní místa činnosti opravárenských jednotek. Jako záložní prostory pak za-

ujímat prostory v poli. K tomu již v míru připravovat opatření. Mimo jiné např. i v otázkách rychlého přechodu objektů na náhradní zdroje elektrické energie, vyhledání a úpravy krytů pro živou sílu atd. Všechny otázky musí být sladěny a vzájemně spojeny v rámci polních vojsk a teritoria. V dalších objektech, mimo prostory rozmístění a činnosti polních vojsk, je nutné zvážit jejich možnosti využití a obsazení předurčenými osobami ze zálohy, a to pravděpodobně z místa, kde se nacházejí nebo z nejbližšího okolí. Ty mít buď jako dočasné nebo nepřetržitě zaujaté. Využívat je k běžným opravám převážně automobilní techniky vojsk teritoria, dále podle možností i k běžným opravám ostatní výzbroje a techniky. V rámci předpokládaných přesunů vlastních i spojeneckých vojsk mít připraveny i jako stacionární místa technické pomoci.

Další oblastí, kterou je nutné přehodnotit a využít ve prospěch teritoria, jsou zásoby vojenského technického materiálu zanechaného v místech stálé dislokace. Vojska vyvážejí zásoby, které jsou předurčeny k zabezpečení bojové činnosti. Ty jsou vytvořeny již v míru a mají charakter nedotknutelných zásob (NZ). Pro zabezpečení mírové činnosti jsou vytvořeny mírové zásoby ve výši stanovené příslušnými nařízeními jednotlivých materiálových hospodářů. Nevyvážejí se a zůstávají v posádce. Úkolem prostředků teritoria bude zásoby soustřeďovat z jednotlivých posádek do zásobovacích středisek teritoria, kde si teritoriální útvary pak příslušný materiál odebírají vlastními prostředky. Na základě možností využití stacionárních zařízení obdobným způsobem je možné řešit i oblast zabezpečení vojenským technickým materiálem.

S vyvedením polních vojsk a zaujímáním operační sestavy, podle konkrétních podmínek, je možné polními vojsky využívat v prvním pořadí materiál ze zásob ponechaných v posádkách, jsou-li poblíž prostorů jejich rozmístění. To v prvním pořadí k zabezpečení provozu a ošetřování, aniž by ještě byla zahájena bojová činnost.

Dále může vzhledem k přijatému rozhodnutí o využití stacionárních dílen dojít k přerozdělení zásob mezi jednotlivými místy, aniž by materiál byl soustředěn do zásobovacích středisek.

Všechny otázky musí být nejprve podrobně posouzeny a vzájemně v plánech polních vojsk i teritoria sladěny a zakotveny v příslušných dokumentech. To z důvodu, že tvoří jeden z významných zdrojů a rezerv v oblasti technického zabezpečení.

Jak při zaujímání operační sestavy, tak v průběhu vedení bojové činnosti bude prováděna řada přesunů vojsk po teritoriu ČSSR. K zabezpečení přesunů operačního významu plní úkoly i prostředky TEZ teritoria. Podle plánů zabezpečení přesunů mohou být z teritoriálních útvarů a zařízení vyčleňovány na stanovený signál a do stanovených míst na osách skupiny k vytvoření míst technické pomoci. Ty budou ze sestavy teritoriálních opraven (OTAT, OTAO) i z opravárenských závodů HSVTZ. V podstatě půjde o dílensko-vyprošťovací skupiny, které budou po-

skytovat pomoc na stanovených úsecích os přesunu, a to s úkolem zabezpečit jak plynulost těchto přesunů, tak i provádět v součinnosti s osádkami odstraňování vzniklých poruch techniky i běžné opravy ponechané techniky na osách, mimo dosah působnosti prostředků TEZ přesunujících se vojsk. Předpokládá se, že by odsunuly poškozenou výzbroj a techniku s vyšší potřebou rozsahu oprav (středních, popř. generálních), kterou vojska již nestačila svými prostředky odsunout do prostoru soustředění opravárenských základů polních vojsk.

Určitý problém může nastat při přesunu spojeneckých vojsk, která jsou vyzbrojena odlišnými typy techniky, než kterou je vyzbrojena ČSLA. To platí především pro různé typy automobilní techniky, některé typy obrněných transportérů a výzbroje. Při tom tyto prostředky TEZ teritoria mohou poskytnout v plném rozsahu odsunovou pomoc, opravářskou pouze po dodání příslušných náhradních dílů na typy, které nejsou zavedeny v ČSLA. Mohou v dalším pořadí zanechanou poškozenou výzbroj a techniku spojeneckých vojsk odsunout do svých stacionárních zařízení, kde bude řešen její další odsun, popřípadě oprava. Stacionární místa technické pomoci budou poskytovat technickou pomoc pouze v tom případě, že přesunující vojska zabezpečí její odsun do těchto míst.

Jedním z důležitých úkolů zařízení TEZ teritoria je zabezpečení odsunů a generálních oprav poškozené výzbroje a techniky. Technika bude od vojsk převážně soustředována na operačním stupni a prostředky těchto stupňů odsunuta. V úzké součinnosti ZVV frontu a teritoria musí být technika naložena a odeslána do příslušných opravárenských závodů. K tomu vysílají výjezdní skupiny, které ji roztřídí, převezmou a svými organickými prostředky odsunou po stanovených osách, zvláště při narušení stanovených železničních tras. Zároveň technika, která je odsunována po železnici, může být vzhledem k narušení tras i několikrát překládána z železničního na silniční transport právě prostředky skupin. Ty je nutné vybavit i jeřáby vyšší nosnosti, než zatím v ČSLA jsou zavedeny.

Podle stanovených plánů přechází řada závodů národního hospodářství na válečné opravy i výrobu výzbroje a techniky. Z tohoto důvodu bude nutné zajistit odsun poškozené výzbroje a techniky v rozsahu GO (SO) do závodů. To bude uskutečňováno obdobným způsobem, tzn. převážně železničním transportem. Vzhledem k tomu, že závody mohou být i v týlovém prostoru polních vojsk, bude možné odsun podle konkrétní situace provádět i silami TEZ polních vojsk. Všechny možné varianty je nutné mít připraveny v plánech technického zabezpečení teritoria i polních vojsk. V souvislosti s generálními opravami vyvstává i otázka použití a využití frontových opravárenských základů pro opravy agregátů (skupin) tankové a automobilní techniky v prvním období vedení obranných operací. Bylo by vhodné, aby opravárenské základny byly rozmístěny a zahájily činnost na vybraných objektech teritoria.

Doplňování polních i teritoriálních vojsk opravenou výzbrojí a technikou i novou technikou bude řešeno cestou HSVTZ. Vzhledem k tomu, že výzbroj a technika je

bez osádek a střeliva, bude nutné organizovat přejímku přímo v opravárenských (výrobních) závodech, a to po organických celcích. Povinností závodu bude předat techniku jednotce a podle situace zabezpečit podmínky pro nakládání na železnici nebo pro přesun po vlastní ose. Doplnění munice musí být pak řešeno péčí polních vojsk např. i v průběhu přepravy po železnici. Zatím není řešeno, že by munice byla doplňována přímo na závodech, čímž by přebírající jednotky byly okamžitě plně bojeschopné.



Přijetím obranné doktríny států Varšavské smlouvy a s přihlédnutím k charakteru bojové činnosti zvláště v počátečním období války výrazným způsobem stoupla úloha a místo teritoria ČSSR při zabezpečení činnosti polních vojsk i ochrany a obrany teritoria ČSSR. Významnou součástí všech opatření jsou otázky technického zabezpečení. V článku jsem ukázal některé přístupy a názory na řešení vybraných otázek technického zabezpečení. Jejich konkretizace a rozpracování bude v kompetenci příslušných funkcionářů TEZ, jejich štábů a podřízených služeb. Přitom zajisté dojde i k dalšímu teoretickému i praktickému rozpracování i dalších oblastí technického zabezpečení teritoria v úzké návaznosti na technické zabezpečení polních vojsk.